

मराठवाडा विभागातील महसूल विभागांतर्गत मोकळ्या व पडीक आणि ज्या वृक्ष लागवडीसाठी योग्य आहेत, अशा जमिनीवर वन विभागामार्फत वृक्ष लागवड कार्यक्रम राबविणे.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- साववि-२०१६/प्र.क्र.१३०/फ-११

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

तारीख: १३ ऑक्टोबर, २०१६.

प्रस्तावना :-

१. राज्यातील एकूण भौगोलिक क्षेत्राच्या तुलनेत वनक्षेत्र जवळपास २० टक्के आहे. मराठवाड्याच्या एकूण ८ जिल्ह्यांमध्ये भौगोलिक क्षेत्राच्या तुलनेत ४.८ % क्षेत्र वनाखाली आहे. मराठवाड्यातील काही भागात वारंवार पडणाऱ्या दुष्काळावर आणि पाण्याच्या दुर्भिक्षावर काही प्रमाणात यशस्वीपणे मात करण्यासाठी, या भागात वृक्षाच्छादन (Tree Cover) आणि वनाच्छादन (Forest Cover) व्यापक प्रमाणात वाढविणे आवश्यक आहे. मराठवाड्यात एकंदर पर्जन्यमान तसेच वृक्ष लागवडीसाठी लागणारी आवश्यक जमिनीची प्रत या दोन्ही बाबी प्रतिकूल असल्याने वृक्ष लागवडीसाठी विविध पर्याय विचारात घेणे गरजेचे आहे.

२. मराठवाड्यामध्ये वन क्षेत्र अत्यंत कमी असल्यामुळे वृक्ष लागवडीसाठी जास्तीत जास्त वनेतर जमिनीवर (Non-forest land) वृक्षारोपण करणे आवश्यक आहे. त्यामध्ये महसूल विभागाकडील मोकळ्या आणि पडीक जमिनीचा आणि ज्या वृक्ष लागवडीसाठी योग्य आहेत, अशा जमिनीचा मुख्यत्वे समावेश करावा लागेल. मराठवाड्यातील ८ ही जिल्ह्यांमध्ये महसूल विभागांतर्गत मोकळ्या आणि पडीक जमिनीचे क्षेत्र जवळपास १.५६ लक्ष हेक्टर असल्याचे निदर्शनास आले आहे. त्यातील वृक्ष लागवड योग्य अशा जमिनीवर वृक्ष लागवडीचा कार्यक्रम राबविणे आवश्यक आहे.

३. वरील बाबी विचारात घेऊन, मराठवाडा विभागात महसूल विभागांतर्गत मोकळ्या व पडीक आणि ज्या वृक्ष लागवडीसाठी योग्य आहेत, अशा जमिनीवर वृक्ष लागवड कार्यक्रम हाती घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

१. प्रस्तावनेत नमूद केल्याप्रमाणे मराठवाडा विभागातील महसूल विभागांतर्गत मोकळ्या व पडीक आणि वृक्ष लागवडीस योग्य अशा जमिनीवर वन विभागांतर्गत वृक्षारोपणाच्या राज्यस्तरीय विविध योजना, डी.पी.डी.सी., कॅम्पा, एम-नरेगा आणि अन्य स्रोतातून वृक्ष लागवड करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. वन विभागाबरोबरच इतर शासकीय विभाग, लोकसहभाग, सी.एस.आर., इको-बटालियन व स्वयंसेवी संस्था इत्यादींच्या सहभागातून वृक्षारोपण करण्यास देखील शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. महसूल विभागाकडील कोणत्याही जमिनीचे हस्तांतरण वन विभागाकडे केले जाणार नाही. महसूल विभागातील मोकळ्या व पडीक जमिनीवर केवळ वृक्षारोपण करण्यात येईल.

३. वर नमूद केल्याप्रमाणे वन विभागात सद्या सुरु असलेल्या वृक्ष लागवडीच्या विविध योजनांमधून या कार्यक्रमासाठी लागणारा निधी नियमित अर्थसंकल्पात किंवा पुरवणी मागणीद्वारे आवश्यकतेनुसार उपलब्ध करून घेण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे

४. सदर शासन निर्णय मा. मंत्रीमंडळाच्या दि.०४/१०/२०१६ रोजी औरंगाबाद येथे झालेल्या बैठकीत मिळालेल्या मान्यतेनुसार आणि वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.१७५/२०१६/व्यय-१०, दि.०१.१०.२०१६ अन्वये आणि नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.२५३/का-१४७५, दि.०१.१०.२०१६ अन्वये मिळालेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६१०१४१७३८३१८५१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(डि.एल. थोरात)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्य सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.
३. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग.
४. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग.
५. प्रधान सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय
६. सचिव, (लाभक्षेत्र विकास), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय.
७. प्रधान सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग.
८. सचिव (वने), महसूल व वन विभाग.
९. मा. मंत्री (वने) यांचे खाजगी सचिव.
१०. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वनबल प्रमुख), नागपूर.
११. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
१२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक व महासंचालक, सामाजिक वनीकरण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१३. मुख्य वनसंरक्षक व उप महासंचालक, सामाजिक वनीकरण वृत्त, कोकण ठाणे, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, अमरावती, नागपूर.
१४. सर्व उपसंचालक, सामाजिक वनीकरण विभाग, (सर्व जिल्हे)
१५. महालेखापाल, (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर,
१६. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
१७. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई -४०० ०३२.

१८. निवासी परिक्षा लेखा अधिकारी, मुंबई
१९. वित्त विभाग, व्यय-०९, अर्थसंकल्प- ०६ मंत्रालय, मुंबई-३२
२०. कार्यासन अधिकारी, फ-२, फ-७, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
२१. कार्यासन अधिकारी, ब-१, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
२२. सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव (सर्व), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
२३. निवडनस्ती/फ-११.